

การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลของลูกค้าในสถานประกอบการเอกชนในประเทศไทย

นางสาวดวงดาว คุณปิติลักษณ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-17-5629-1

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

EMPLOYEE'S PRIVACY IN PRIVATE SECTOR WORKPLACE IN THAILAND

Miss Dujdao Khunpitoluck

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws Program in Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2005

ISBN 974-17-5629-1

481707

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลของลูกค้าในสถานประกอบการเอกชนใน
ประเทศไทย

โดย

นางสาวดุจดาว คุณปิติลักษณ์

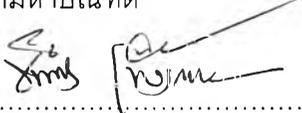
ภาควิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

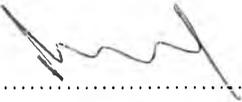
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อิทธิพล ศรีเสาวลักษณ์

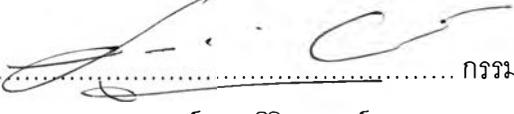
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

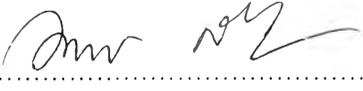

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธิติพันธ์ เชื้อบุญชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ธงทอง จันทรางศุ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อิทธิพล ศรีเสาวลักษณ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สุดาศิริ วศวงศ์)

..... กรรมการ
(นางวนิดา สักการโกศล)

..... กรรมการ
(อาจารย์ณรงค์เดช สรุโฆษิต)

จุดดาว คุณปิติลักษณ์ : การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลของลูกจ้างในสถานประกอบการเอกชนในประเทศไทย. (EMPLOYEE'S PRIVACY IN PRIVATE SECTOR WORKPLACE IN THAILAND) อ. ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อธิพิณ ศรีเสาวลักษณ์, 183 หน้า. ISBN 974-17-5629-1.

ในยุคที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและความก้าวหน้าทางสังคม ทำให้มีการติดต่อสื่อสารกันมากขึ้น ส่งผลให้นายจ้างนำเทคโนโลยีที่มีความทันสมัยมาใช้ในการควบคุมตรวจตราลูกจ้างโดยการดักฟังการสนทนาทางโทรศัพท์ การติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิด การเช็คข้อความในอีเมลหรือการใช้อินเทอร์เน็ตของลูกจ้างในสถานประกอบการเอกชนมากขึ้น วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาถึงแนวคิดและมาตรการทางกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลของลูกจ้างในสถานประกอบการเอกชนในประเทศไทย โดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษและประเทศแคนาดา เพื่อเสนอแนะและ/หรือปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไป

จากการศึกษาพบว่า สิทธิส่วนบุคคลของลูกจ้างในสถานประกอบการเอกชนถือว่าเป็นสิทธิมนุษยชนประการหนึ่งที่รัฐต่างๆควรให้การรับรองและคุ้มครอง ซึ่งในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 12 ก็ได้รับรองว่าบุคคลย่อมไม่ถูกแทรกแซงโดยพลการในความ เป็นอยู่ส่วนตัว ในครอบครัว ในเคหสถานหรือในการสื่อสาร รัฐทั้งหลายต่างก็ยอมรับว่าสิทธิส่วนบุคคลดังกล่าวเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานอย่างหนึ่ง ที่ควรได้รับการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ประเทศไทยก็นำแนวคิดและหลักการดังกล่าวมาบัญญัติรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ เพื่อเป็นหลักประกันให้แก่ปัจเจกชน ซึ่งสอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและเป็นหลักการที่สำคัญต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับต่างๆในอดีตจนถึงปัจจุบันได้บัญญัติรับรองสิทธิส่วนบุคคลไว้แล้วก็ตาม แต่ก็ปรากฏว่ามีเพียงหลักการแห่งความเป็นส่วนบุคคลเท่านั้น แต่ยังไม่ชัดเจนในกฎหมายที่กำหนดขอบเขต วิธีการ ตลอดจนมาตรการทางกฎหมายในการใช้บังคับกับหน่วยงานภาคเอกชน เพื่ออนุวัติสิทธิส่วนบุคคลอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานให้มีการบังคับใช้อย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และประมวลกฎหมายอาญามีลักษณะเป็นการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นมากกว่าที่จะเป็นลักษณะของการป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้น จึงไม่สามารถนำมาปรับใช้ในยุคปัจจุบันที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศได้

แม้ในปัจจุบันจะมีพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518 ซึ่งเป็นกฎหมายทางด้านแรงงานที่กำหนดถึงสิทธิ หน้าที่และความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง แต่มิได้มีบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลของลูกจ้างในการติดต่อสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ไว้เลย จึงเห็นว่ารัฐควรที่จะผลักดันให้ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ... ซึ่งเป็นกฎหมายกลางที่ให้คุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในข้อมูลข่าวสารของปัจเจกชน มีผลใช้บังคับครอบคลุมถึงหน่วยงานภาคเอกชนด้วย และควรที่จะได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 มาตรา 108 เพื่อให้มีขอบเขตการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลของลูกจ้างในการติดต่อสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อป้องกันปัญหาการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของลูกจ้างที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีที่มีความทันสมัย

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์.....

ปีการศึกษา.....2548.....

ลายมือชื่อนิติ.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4686371734 : MAJOR LAW

KEY WORD: EMPLOYEE'S PRIVACY / PRIVACY IN PRIVATE SECTOR WORKPLACE IN THAILAND

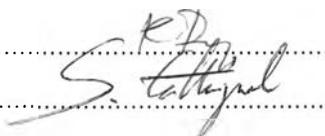
DUJDAO KHUNPITILUCK : EMPLOYEE'S PRIVACY IN PRIVATE SECTOR WORKPLACE IN THAILAND. THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR EATHIPOL SRISAWALUCK, 183 pp. ISBN 974-17-5629-1.

Advances in technology together with changes in society demand more communication than they did in the past. Employers have many technologies to monitor their employees, such as eavesdropping telephone conversation, using closed-circuit television and sniffing or snooping internet or electronic mail. This is particularly so in the private sector workplace. This thesis focuses on underlying principles and legal measures to protect employees' privacy in private sector workplaces. The study makes its comparison with laws from the United States of America, United Kingdom, and Canada to improve existing or recommend new laws.

It is found that privacy rights of employees in private sector which are one of the basic human rights that every state must protect. Article 12 of the Universal declaration of the Human Rights recognizes that privacy rights are one of the basic rights to be stated in constitutions. Thailand has also adapted this philosophy in its constitution to protect its citizens which is in accordance to Universal declaration of Human Rights and is one of the main philosophies of democracy. Despite the fact that previous constitutions of Thailand, as well as the current one, recognized this principle, the laws to establish jurisdictions, procedures and legal measures in the private sector to fully enforce are still to materialize. In addition, The Civil and Commercial Code and The Criminal Code put more focuses on compensation of damage than preventing them from being occurred. Therefore, it is inapplicable for the days with advanced technology.

Even though The Labor Protection Act B.E. 2541 and The Labor Relation Act B.E. 2518 which are labor law declare rights, duties, and relationships between employers and employees, there is no declaration to protect privacy rights in electronic communications. Therefore, this thesis makes a recommendation that Thailand must enact The data Protection Bill B.E.... which is the law to protect personal data covering private sector workplaces. It is also recommended that there should be an amendment of section 108 of The Labor Protection Act B.E. 2541 to cover employee's privacy rights in electronic communications in order to prevent new problems that may arise.

Field of study.....Laws..... Student's signature.....
Academic year.....2005..... Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์ ด้วยความกรุณายิ่งของผู้ช่วยศาสตราจารย์ อธิธิพล ศรีเสาวลักษณ์ ที่ได้กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และได้กรุณาสละเวลาในการให้คำปรึกษาและคำแนะนำอันเป็นประโยชน์ในการเขียนวิทยานิพนธ์ ตลอดจนได้กรุณาตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์จนเสร็จสมบูรณ์

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงต่อรองศาสตราจารย์ธงทอง จันทรางศุ ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่ารับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อรองศาสตราจารย์สุดาศิริ วดวงค์ นางวนิดา สักการโกศล(ผู้อำนวยการสำนักงานข้อมูลข่าวสารของราชการ) และอาจารย์ณรงค์เดช สุโรษิต ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่ารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้ข้อคิดและคำแนะนำจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

และผู้เขียนขอขอบพระคุณอาจารย์เจียรชัย ณ.นคร ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและให้ข้อมูลประกอบในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าให้สัมภาษณ์และได้ให้ความรู้ ประสบการณ์ต่างๆ อันนำมาสู่การวิเคราะห์ วิจัย วิทยานิพนธ์นี้ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง นอกจากนี้ผู้เขียนใคร่ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุด สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ให้ความช่วยเหลือเป็นการดียิ่งและขอขอบพระคุณผู้มีพระคุณทุกท่านที่มีได้กล่าวนามมา ณ ที่นี้ด้วย

ท้ายนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา ผู้เป็นครูคนแรกที่ได้อบรมสั่งสอนให้ความรู้ตลอดมา ตลอดจนเพื่อนๆทุกท่านที่ได้ให้กำลังใจและความช่วยเหลือแก่ผู้เขียนด้วยดีเสมอมา หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะมีคุณค่าและเป็นประโยชน์ทางการศึกษาอยู่บ้าง ผู้เขียนขอขอบเป็นกตเวทิตาแต่บิดามารดา คณาจารย์ทุกท่านที่ประสาทริชาความรู้ให้ รวมทั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ให้โอกาสในการศึกษาและผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งที่ได้กล่าวนามและมีได้กล่าวนามมา ณ ที่นี้ด้วย แต่หากมีข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียนขออภัยไว้แต่เพียงผู้เดียวและขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	5
1.3 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย.....	5
1.4 สมมติฐานของการศึกษาวิจัย.....	6
1.5 วิธีการในการดำเนินการศึกษาวิจัย.....	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาวิจัย.....	7
บทที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิส่วนบุคคล	
2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิส่วนบุคคล	8
2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิส่วนบุคคล.....	8
(1) สมัยกรีก.....	10
(2) สมัยโรมัน.....	11
(3) สมัยกลางและสมัยฟื้นฟู.....	12
(4) สมัยใหม่.....	14
2.1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิส่วนบุคคล.....	16
(1) ทฤษฎีสัญญาประชาคม.....	16
2.2 ขอบเขตของสิทธิส่วนบุคคล.....	20
2.2.1 หลักฐานทางประวัติศาสตร์.....	20
(1) หลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรทางปกครอง.....	21
(2) หลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรทางศาสนา.....	21
(3) หลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรทางสังคมวิทยา.....	21
2.2.2 วัฒนธรรมและแนวปฏิบัติทางสังคม.....	22
(1) ทัศนคติของสังคมตะวันตกต่อสิทธิส่วนบุคคล.....	23

	(2) ทศนคติของสังคมตะวันออกต่อสิทธิส่วนบุคคล.....	24
2.2.3	ข้อความคิดพื้นฐานว่าด้วยสิทธิส่วนบุคคล	27
2.3	พัฒนาการของสิทธิส่วนบุคคล.....	31
2.4	ความหมายและประเภทของสิทธิส่วนบุคคล.....	33
2.4.1	ความหมายของสิทธิส่วนบุคคล.....	33
2.4.2	ประเภทของสิทธิส่วนบุคคล.....	38
	(1) สิทธิส่วนบุคคลในชีวิตร่างกาย.....	39
	(2) สิทธิส่วนบุคคลในการติดต่อสื่อสาร.....	39
	(3) สิทธิส่วนบุคคลในในเคสสถาน.....	39
	(4) สิทธิส่วนบุคคลเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสาร.....	39
2.5	รูปแบบการรับรองและคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล.....	39
2.5.1	รูปแบบการให้การรับรองสิทธิส่วนบุคคล.....	39
	(1) โดยกฎหมายระหว่างประเทศ.....	40
	(2) โดยบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ.....	41
	(3) โดยพระราชบัญญัติ.....	42
	(4) โดยคำพิพากษา.....	43
2.5.2	รูปแบบการให้ความคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคล.....	47
	(1) โดยบทบัญญัติเป็นกฎหมายทั่วไป.....	47
	(2) โดยบทบัญญัติเป็นกฎหมายเฉพาะ.....	47
	(3) โดยการกำกับดูแลตนเอง	48
	(4) โดยการใช้เทคโนโลยี.....	49
2.6	กฎเกณฑ์การจำกัดและข้อจำกัดสิทธิส่วนบุคคล.....	49
2.6.1	กฎเกณฑ์จำกัดสิทธิส่วนบุคคล.....	50
	(1) การจำกัดสิทธิส่วนบุคคลต้องเป็นไปเพื่อคุ้มครองสังคม....	51
	(2) การจำกัดสิทธิส่วนบุคคลต้องเป็นไปเพื่อคุ้มครองสิทธิ ของผู้อื่น.....	51
2.6.2	ข้อจำกัดสิทธิ.....	52
	(1) เพื่อประโยชน์สาธารณะ.....	52
	(2) เอกสิทธิ์ตามกฎหมาย.....	53

(3)	ความยินยอม.....	53
(4)	ความมีคุณค่าของข่าวสาร.....	53

บทที่ 3 การให้ความคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลของลูกค้าในสถานประกอบการเอกชนของต่างประเทศ

3.1	พัฒนาการการให้ความคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในต่างประเทศ.....	55
(1)	ความผิดฐานบุกรุก.....	56
(2)	ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ.....	56
(3)	หมิ่นประมาท.....	57
(4)	ความรบกวนต่อความไว้วางใจต่อกัน.....	57
(5)	การกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย	58
(6)	สิทธิเสรี.....	59
(7)	การคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในเรื่องการค้นและยึดทรัพย์สิน.....	59
3.2	ความหมายของสิทธิส่วนบุคคล.....	61
3.2.1	ความหมายทั่วไป.....	61
(1)	หมายถึงสิทธิที่จะอยู่โดยลำพังและสิทธิที่จะได้รับการปกปิดความลับ.....	61
(2)	หมายถึงการมีอิสระในการควบคุมและกำหนดเขตแดนของตนเอง.....	62
(3)	หมายถึงข้อมูลส่วนบุคคล.....	63
3.2.2	ความหมายตามบริบทกฎหมาย	
(1)	องค์การสหประชาชาติ.....	65
(2)	กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง.....	65
(3)	EU Directive.....	66
(4)	OECD.....	66
(5)	กฎหมายอังกฤษ.....	67
(6)	กฎหมายแคนาดา.....	67
(7)	กฎหมายสหรัฐอเมริกา.....	68
3.3	กฎหมายที่ให้ความคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลของลูกค้าในสถานประกอบการ....	71

การเอกชนโดยองค์การระหว่างประเทศและกฎหมายต่างประเทศ	
3.3.1	โดยองค์การระหว่างประเทศ..... 71
	(1) OECD..... 72
	(2) คณะมนตรีแห่งยุโรป..... 74
	(3) สหภาพยุโรป..... 75
3.3.2	โดยกฎหมายต่างประเทศ..... 77
	(1) ประเทศสหรัฐอเมริกา..... 77
	(2) ประเทศอังกฤษ..... 80
	(3) ประเทศแคนาดา..... 85
3.4	ลักษณะการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลของลูกค้าใน สถานประกอบการเอกชนในต่างประเทศ..... 90
3.4.1	การควบคุมตรวจตราลูกค้าทางอิเล็กทรอนิกส์..... 90
	(1) การดักฟังการสนทนาโทรศัพท์ของลูกค้า..... 90
	(2) การใช้กล้องโทรทัศน์วงจรปิดในสถานที่ทำงาน..... 92
	(3) การเข้าดูการใช้อินเทอร์เน็ตและจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ของลูกค้า..... 94
3.4.2	ข้อมูลส่วนบุคคลของลูกค้า..... 95
3.5	รูปแบบการให้ความคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลของลูกค้าตามกฎหมาย ของต่างประเทศ..... 98

บทที่ 4 แนวทางการให้ความคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลของลูกค้าในสถานประกอบการ เอกชนในประเทศไทย

4.1	พัฒนาการการให้ความคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลในประเทศไทย..... 100
4.2	ความหมายของสิทธิส่วนบุคคลตามกฎหมายไทย..... 107
	(1) สุขุม ศุภนิติย์..... 108
	(2) คำพิพากษาศาลฎีกา..... 118
	(3) พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540..... 110
	(4) คำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร.... 111
4.3	สภาพปัญหาการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลของลูกค้า ในสถานประกอบการเอกชนในประเทศไทย..... 113

4.3.1	การควบคุมตรวจตราลูกจ้างทางอิเล็กทรอนิกส์.....	114
(1)	การดักฟังการสนทนาทางโทรศัพท์ของลูกจ้างในสถาน ประกอบการ.....	114
(2)	การใช้กล้องโทรทัศน์วงจรปิดในสถานที่ทำงาน.....	115
(3)	การเข้าดูการใช้อินเทอร์เน็ตและการใช้จดหมาย อิเล็กทรอนิกส์(อีเมล) ของลูกจ้าง.....	117
4.3.2	ข้อมูลส่วนบุคคลของลูกจ้าง.....	118
4.4	กฎหมายที่ให้ความคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลของลูกจ้างในสถาน ประกอบการเอกชนในประเทศไทย.....	119
(1)	รัฐธรรมนูญ.....	119
(2)	ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.....	121
(3)	ประมวลกฎหมายอาญา.....	127
(4)	พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541.....	132
(5)	พระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. 2518.....	133
4.5	แนวทางในการกำหนดรูปแบบการให้ความคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลของ ลูกจ้างในสถานประกอบการเอกชน.....	133
4.5.1	การบัญญัติกฎหมายกลาง.....	134
4.5.2	การบัญญัติกฎหมายเป็นการเฉพาะ.....	146
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....		148
5.1	บทสรุป.....	148
5.2	ข้อเสนอแนะ.....	152
รายการอ้างอิง.....		156
ภาคผนวก		
ก.	ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.	166
ข.	ประเด็นการสัมภาษณ์.....	182
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....		183